

Motion till riksdagen 2013/14:Fö203

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Allmän värnplikt

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda hur ett värnpliktsförsvar kan införas och när detta kan ske.

2 Inledning

Det svenska försvaret har under de senaste åren ställts om från ett territorialförsvar till ett insatsförsvar. Det har varit en utveckling som Vänsterpartiet i grunden har stött. Men den omläggningen har dock gått för långt och undergräver i dag Sveriges försvarsförmåga. Därför ser vi i dag inget ytterligare utrymme för nedskärningar i försvarets förbandsverksamhet i Sverige. Vänsterpartiet vill inte se ytterligare förbandsnedläggningar. Tvärtom ser vi att det kan bli aktuellt med satsningar på förbandsverksamheten för att försvaret ska ha en kapacitet att i Sverige möta relevanta hot, men också för att vår militära alliansfrihet ska vara trovärdig.

En förutsättning för att försvaret ska ha möjlighet att möta olika hot och utmaningar är att försvaret har en stark folklig förankring. Därför är återinförandet av värnplikten Vänsterpartiets enskilt viktigaste försvarspolitiska fråga. Vi vill att alla män och kvinnor i Sverige ska mönstra och att alla som är lämpliga ska genomföra en kortare militär grundutbildning. En framtida pliktlag ska ge möjlighet till såväl militär som civil tjänstgöring. För dem som sedan önskar ska det finnas en frivillig möjlighet att fortsätta sin militärtjänstgöring och specialisera sig inom Försvarmaktens olika delar. Vi vill se en grundlig utredning om hur Försvarmaktens personalförsörjning ska klaras i framtiden och hur den folkliga förankringen kan stärkas.

Fel! Okänt namn

3 Erfarenheter av nuvarande system

Mycket tyder på att det yrkesförsvaret som Sverige nu bygger upp medför högre personalkostnader, vilket riskerar att tränga ut annan viktig verksamhet inom försvars- och säkerhetsområdet. Erfarenheter från bl.a. Nederländerna visar att ett system som bygger på heltidsanställda yrkessoldater är sårbart. Rekryteringen är konjunkturkänslig och det finns en uppenbar risk för kraftigt ökade personalkostnader, svårigheter att nå rätt kompetenser och ett stort antal vakanser. Vi tror också att det finns stor risk för att det leder till en försvarsmakt med en alltför smal rekryteringsbas.

4 Utgångspunkter för utredning om den framtida personalförsörjningen

Den utredning Vänsterpartiet vill se angående Försvarsmaktens personalförsörjning bör ta följande utgångspunkter. Sveriges försvars- och säkerhetspolitik är, och ska vara, allas ansvar. Den folkliga förankringen utgör därför en mycket viktig komponent för det militära försvaret. Försvaret ska spegla det övriga samhället vad gäller attityder och värderingar, men också bestå av ett tvärsnitt av samhället. Vi behöver undanröja de strukturer som gör att det militära försvaret och dess stödmyndigheter inte klarar av att rekrytera kvinnor och personer med invandrarbakgrund i tillräcklig omfattning.

Ett framtida personalförsörjningssystem för Försvarsmakten måste klara av att förse myndigheten med tillräckligt mycket personal av tillräckligt hög kvalitet, oavsett säkerhetspolitisk och ekonomisk konjunktur. Systemet måste vara robust och långsiktigt uthålligt.

Vi vill se ett system för personalförsörjning som bygger på en könsneutral mönstringsplikt, i vilken samtliga ungdomar mönstrar via dator och där sedan ett antal av dem genomgår en mer djupgående mönstring och antagningsprövning. Utifrån denna rekryteras väl lämpade och motiverade personer för en kortare värnpliktsutbildning om ca tre månader. Därefter ska det finnas en valfri möjlighet att fortsätta och fördjupa sin militära utbildning inom en rad olika områden. En framtida plikttagare ska ge möjlighet till såväl militär som civil tjänstgöring. För dem som sedan önskar ska det finnas en frivillig möjlighet att fortsätta sin militärtjänstgöring och specialisera sig inom Försvarsmaktens olika delar. Detta kan exempelvis handla om civil krishantering.

Rekryteringsmyndigheten skulle, med Vänsterpartiets förslag, få utökade befogenheter att mönstra ungdomar för att fylla på de värnpliktsförband som kommer att sättas upp.

Samtliga förband i insatsorganisationen bör kunna nyttjas för såväl nationella som internationella insatser. Samtidigt måste naturligtvis deltagande i internationella insatser bygga på frivillighet.

Alla förband behöver dock inte vara optimerade för internationella uppgifter. Framför allt marktrupper ska utgöra basen vid internationella uppdrag.

Förbandens beredskapssättning ska avpassas efter behov så att förbanden periodvis kan stå i högre beredskap, som snabbinsatsförband för nationella eller internationella uppgifter.

Även i ett framtida svenskt försvar som bygger på en allmän värnplikt behövs ett mindre antal heltidsanställda soldater. Det handlar för det första om vissa specialister och för det andra om vissa förband som behöver vara tillgängliga dygnet runt, året runt. Dessa finns främst inom flygvapnet och marinen, som har huvudansvaret för svensk incidentberedskap. Det kan dock även handla om vissa mindre arméenheter, t.ex. specialförband, enheter inriktade mot kemiska, biologiska och radiologiska hot. I framtiden kommer det också att omfatta cyberhot.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna utgör en viktig del av Sveriges militära försvar som komplement till Försvarmaktens arbete för att stärka den folkliga förankringen, men är också en central resurs för att vårt samhälle ska klara av större kriser. Det är en kostnadseffektiv resurs, som ska finnas tillgänglig över hela landet. Vi behöver också uppvärdera reservofficerrarnas roll i ett framtida svenskt försvar och skapa en tydlig reservofficerskarriär inom Försvarmakten.

5 Fördelar med ett värnpliktsförsvar

Genom att införa en värnplikt bibehåller vi försvaret som en angelägenhet för hela folket. Via plikten får fler i samhället insyn i det militära försvaret samtidigt som det blir lättare att hitta, och locka, rätt kvinna eller man till försvarets olika befattningar.

Med ett värnpliktsförsvar kommer ungdomar att lära sig förstå vikten av ett försvar och den egna insatsen i detta försvar, inte bara det rent militära.

Ett värnpliktsförsvar är flexibelt och kan enkelt utvidgas om omvärldsutvecklingen så skulle kräva. Det finns en struktur och organisation för att kalla in och genomföra grundläggande utbildning och det är inte heller samma dramatik i ett politiskt beslut om en mer omfattande utbildnings- och tjänstgöringsplikt som i att besluta om ett återuppväckande av en plikt som lagts vilande. Ett personalförsörjningssystem baserat på mönstringsplikt skapar stabilitet och politiskt handlingsutrymme. Vi får också större möjligheter att rekrytera till andra försvarsrelaterade organisationer.

Regeringen bör skyndsamt utreda hur ett värnpliktsförsvar kan införas och när detta kan ske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 19 september 2013

Jonas Sjöstedt (V)

Siv Holma (V)

Eva Olofsson (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)